

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obdo/72/2020
Identifikačné číslo spisu: 6216200316
Dátum vydania rozhodnutia: 28.07.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6216200316.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Milan Násali ELMOUR, s miestom podnikania Kamenné Kosihy 138, 991 27 Kamenné Kosihy, IČO: 10 917 152, zast. JUDr. Miroslav Chromý, advokát, so sídlom SNP 33, 990 01 Veľký Krtíš, proti žalovanému AgroMed, s.r.o., so sídlom Zvolenská 14, 974 05 Banská Bystrica, IČO: 36 620 165, zast. Lion Law Partners s.r.o., so sídlom Komenského 14A, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 36 862 461, o zaplatenie 5.000,- eur s prísl., vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 22Cb/182/2016, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Cob/18/2020-270 zo dňa 15. júna 2020, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Cob/18/2020-270 zo dňa 15. júna 2020
z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 22Cb/182/2016-229 zo dňa 4.12.2019 zamietol návrh žalobcu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie č. k. 22Cb/182/2016-208 zo dňa 6.11.2019, ktorým Okresný súd Bratislava II v prvom výroku konanie v časti o zaplatenie 2.500,- eur zastavil, druhým výrokom vo zvyšnej časti žalobu zamietol a žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že na pojednávaní konanom 6.11.2019 bol vydaný rozsudok pre zmeškanie žalobcu z dôvodu, že žalobca ani jeho právny zástupca sa pojednávania nezúčastnili, svoju neprítomnosť ani jeden neospravedlnil a o odročenie pojednávania nepožiadali, pričom o jeho vydanie požiadal žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu na pojednávaní. Podaním doručeným súdu dňa 2.12.2019 právny zástupca žalobcu súdu navrhol, by zrušil rozsudok pre zmeškanie, nakoľko 3.11.2019

mu zomrela stará mama a v deň pojednávania sa uskutočnil jej pohreb, a zároveň sa žalobcovi v deň pojednávania pokazilo auto, v dôsledku čoho zmeškal aj on nariadené pojednávanie.

3. Súd prvej inštancie návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zamietol, nakoľko žalobca podľa súdu neosvedčil zmeškanie pojednávania z ospravedlniteľného dôvodu podľa ust. § 281 CSP. Povinnosťou právneho zástupcu žalobcu, keď sa dozvedel o úmrtí blízkej osoby, bolo bezodkladne to oznámiť súdu (zaslať ospravedlnenie, že sa pojednávania nezúčastní), prípadne sa mohol dať zastúpiť iným advokátom, pričom týmto spôsobom právny zástupca nekonal. Právny zástupca žalobcu mal podľa svojho vyjadrenia vykonať telefonický pokus o spojenie so súdom až 6.11.2019 (v deň pojednávania), pričom tento bol podľa neho neúspešný, o čom však nedoložil žiaden dôkaz. Právny zástupca žalobcu tiež uviedol, že požiadal samotného žalobcu deň pred pojednávaním (5.11.2019), aby sa ho zúčastnil sám, s čím tento súhlasil, avšak v deň pojednávania sa mu pokazilo auto, o čom však súd neupovedomil.

4. Súd prvej inštancie na základe toho uzavrel, že takéto konanie právneho zástupcu ako aj samotného žalobcu nezakladá ospravedlniteľný dôvod, nakoľko žalobca, ani jeho právny zástupca neospravedlnili zmeškanie pojednávania včas a neurobili nevyhnutné opatrenia, aby bol žalobca na predmetnom pojednávaní riadne zastúpený. Návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie tak zamietol.

5. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením č. k. 2Cob/18/2020-270 zo dňa 15.6.2020, ktorý uznesenie Okresného súdu Bratislava II č. k. 22Cb/182/2016-229 zo dňa 4.12.2019 zmenil tak, že rozsudok Okresného súdu Bratislava II č. k. 22Cb/182/2016-208 zo dňa 6.11.2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Odvolací súd sa nestotožnil s postupom súdu prvej inštancie, ktorý zamietol návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie len s odôvodnením, že žalobca ani jeho právny zástupca neospravedlnili zmeškanie pojednávania včas, a že žalobca nepreukázal, že pojednávanie zmeškal z ospravedlniteľného dôvodu. Podľa odvolacieho súdu žalobca zmeškal pojednávanie z ospravedlniteľného dôvodu, čo osvedčil listinnými dôkazmi (potvrdenie pohrebnej služby o pohrebe starej matky právneho zástupcu žalobcu, potvrdenie z autoservisu o poruche vozidla žalobcu). Predmetom rozhodovania súdu podľa § 281 CSP je len skúmanie okolností, či žalobca zmeškal pojednávanie z ospravedlniteľného dôvodu, pričom podľa odvolacieho súdu takou skutočnosťou je pohreb blízkej osoby.

7. Záverom uviedol, že aj s ohľadom na dĺžku trvania sporu, ktorého sa žalobca aktívne zúčastňoval, možno tento považovať za ospravedlniteľný dôvod podľa ust. § 281 ods. 1 CSP. Poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 233/2019-22 zo dňa 4.6.2019, podľa ktorého „...formalistický výklad ust. § 274 CSP a to, že súd vždy za kumulatívneho splnenia v tomto ustanovení zakotvených zákonných podmienok rozsudkom pre zmeškanie „žalobe vyhovie“, skutočne nie je žiaduci, najmä, ak súdne konanie trvá dlhšiu dobu, vo veci sa uskutočnilo viac pojednávanií, na ktoré sa žalovaný riadne dostavil nebol v konaní nečinný a súd na návrh obidvoch strán vykonal rozsiahle dokazovanie. Podľa názoru ústavného súdu treba návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie a splnenie ďalších zákonných podmienok podľa § 274 CSP posudzovať vždy aj podľa okolností prejedávanej veci. Napriek kogentnosti ustanovenia § 274 CSP by pri čisto gramatickom výklade a lipnutí na formálnych znakoch vydanie rozsudku pre zmeškanie mohlo znamenať porušenie práva na spravodlivý proces, v neposlednom rade v tom, že pri takomto formalistickom postupe by bolo odopreté strane sporu možnosť podať riadny opravný prostriedok (odvolanie vo veci samej).“ Odvolací súd mal za to, že tieto závery možno aplikovať i pri vydaní kontumačného rozsudku v neprospech žalobcu podľa § 278 - § 281 CSP.

8. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) ktoré odôvodnil tým, že procesným postupom krajského súdu, mu bolo znemožnené uskutočňovať jemu

patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), navrhujúc, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

9. Žalovaný videl vadu podľa ust. § 420 písm. f/ CSP v skutočnosti, že rozhodnutie odvolacieho súdu zásadným spôsobom vybočuje zo zákonného rámca normovaného pre prípad rozsudku pre zmeškanie na strane žalobcu, pričom napadnuté rozhodnutie možno považovať za doktrinálne neudržateľné, nepredvídateľné a svojvoľné, teda arbitrárne.

10. Podľa dovolateľa zrušenie kontumačného rozsudku je možné dosiahnuť výlučne na základe preukázania ospravedlniteľného dôvodu, pre ktorý došlo k zmeškaniu právneho úkonu, v danom prípade k zmeškaniu súdneho pojednávania. Podľa dovolateľa nemôže ísť o akékoľvek ospravedlnenie, ale len o kvalifikované, teda vykonané včas a odôvodnené závažnými okolnosťami. Podľa neho súd prvej inštancie postupoval správne, keď vo veci vydal rozsudok pre zmeškanie, nakoľko žalobca a jeho právny zástupca boli na pojednávanie riadne a včas predvolaní, pričom svoju neúčast' neospravedlnili.

11. Poukázal na to, že odvolacím súdom citované rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS/233/2019-22 zo dňa 4.6.2016 sa zaoberá výlučne otázkou, či má konajúci súd možnosť aj v prípade splnenia zákonom stanovených podmienok nevydať rozsudok pre zmeškanie, teda neposudzoval otázku, akým spôsobom má všeobecný súd vyhodnocovať dôvody, pre ktoré sporová strana zmeškala pojednávanie, resp. nijako nedefinoval kritériá, za splnenia ktorých je dôvod pre zmeškanie možné považovať za ospravedlniteľný. Odvolací súd sa mal zaoberať výlučne výkladom pojmu „ospravedlniteľný dôvod“ vo väzbe na skutočnosti uvádzané žalobcom, a preto na posudzovaný prípad nemožno vhodne aplikovať citované závery ústavného súdu.

12. Dovolateľ poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obdo/26/2019 zo dňa 29.1.2020, ktorý sa zaoberá okolnosťami, ktoré ne/možno považovať za ospravedlniteľný dôvod, v ďalších prípadoch poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici a Prešove. Dôvody uvádzané žalobcom a následne aj odvolacím súdom, ktoré mali ospravedlniť neúčast' žalobcu na súdnom pojednávaní nemôžu obstať ako relevantný - zákonný dôvod na zrušenie už vydaného rozsudku pre zmeškanie.

13. Rozhodnutie odvolacieho súdu v časti, v ktorej súd konštatoval, že pohrebu sa zúčastnil žalobca, pričom tohto sa zúčastnil právny zástupca žalobcu, ktorý týmto dôvodom ospravedlňoval svoju neúčast' na pojednávaní, považuje dovolateľ za svojvoľné, a preto zmätočné. Tvrdí, že právny zástupca mal dostatočný časový priestor na to, aby ospravedlnil svoju plánovanú neúčast' na pojednávaní (o pohrebe, ktorý pripadol na deň pojednávania sa dozvedel deň pred tým), resp. aby sa dal substitučne zastúpiť. Právny zástupca žalobcu však požiadal žalobcu, aby sa sám zúčastnil pojednávania a ospravedlnil jeho neúčast', na základe čoho dovolateľ vyvodil, že odvolací súd ignoroval konotáciu, že za stranu žalobcu bol pri ospravedlňovaní neúčasti zodpovedný výlučne právny zástupca ako právne vzdelaný subjekt, a to bez rozlíšenia, u koho sa jednalo o dôvod neúčasti na pojednávaní.

14. Ďalej namietal, že odvolací súd vo svojom odôvodení neuviedol, či poruchu motorového vozidla žalobcu považuje tiež za ospravedlniteľný dôvod podľa ust. § 281 ods. 1 CSP, pričom týmto podľa dovolateľa nespôsobilým dôvodom ospravedlnenia sa odvolací súd nezaoberal. Aj sám žalobca mal pri poruche o 9:23 hod. (čas prijatia do servisu) vedomosť, že sa nariadeného pojednávania o 11:15 hod. nezúčastní, a mal tak čas svoju neúčast' hodnoverne a nepochybniteľne ospravedlniť, čo neurobil. Dovolateľ tiež zdôraznil, že žalobca sa z celkovo piatich nariadených pojednávanií zúčastnil len dvoch, a teda konštatovanie odvolacieho súdu o jeho aktívnej účasti na pojednávaniach nie je pravdivé. Dĺžka trvania sporu bola

primárne spôsobená práve pasivitou žalobcu a nebolo vhodné túto skutočnosť vykladať v jeho prospech.

15. Žalobca podľa dovolateľa žiadny ospravedlniteľný dôvod pre zmeškanie pojednávania nepreukázal a odvolací súd pochybil, keď nesprávnym, ústavne nekonformným spôsobom posúdil § 281 ods. 1 CSP, pričom nijako sa v odôvodnení nevysporiadal s argumentáciou žalovaného v posúdení právnej otázky „ospravedlniteľného dôvodu vylučujúceho použité procesného postupu podľa § 281 ods. 1 CSP pri vydaní rozsudku pre zmeškanie na strane žalobcu“, čím došlo k porušeniu spravodlivého procesu na ťarchu a v neprospech dovolateľa. Z rozhodnutia odvolacieho súdu nie je zrejmé, z akých dôvodov pristúpil k zrušeniu rozsudku pre zmeškanie, t.j. či za ospravedlniteľný dôvod považoval len pohreb blízkej osoby právneho zástupcu žalobcu, alebo aj poruchu vozidla žalobcu, či ako sa vysporiadal s tým, že žalobca a jeho právny zástupca mali možnosť súd vopred informovať o tom, že sa pojednávania nezúčastnia. Z uvedených dôvodov považoval dovolateľ rozhodnutie odvolacieho súdu za zmätočné a nepreskúmateľné, svojvoľné a arbitrárne, nezodpovedajúce priebehu a výsledkom dokazovania v konaní pred súdom prvej inštancie.

16. Žalobca sa k dovolaniu žalovaného písomne nevyjadril.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a dôvodné.

18. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

19. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Podľa § 431 ods. 1, 2 CSP, dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

21. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou SR. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, dôsledkom čoho by bolo popretie zmyslu a podstaty práva na spravodlivý proces.

22. Vo veci prejednáwanej je napadnutým uznesenie, ktorým odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že jeho rozhodnutie o zamietnutí návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V tejto súvislosti vzniká otázka, akú povahu má takéto uznesenie odvolacieho súdu, ktoré má síce formálne charakter zmeňujúceho rozhodnutia, zároveň však ide o rozhodnutie, ktoré zasahuje do priebehu meritórneho pojednania sporu, a zároveň ním konanie samotné

nekončí, ale práve vzhľadom na takúto zmenu konanie vo veci samej pokračuje. Dotknuté uznesenie súdu prvej inštalácie však jednoznačne charakter rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, má. Dovolací súd tak musel posúdiť, či napadnuté uznesenie odvolacieho súdu možno považovať za rozhodnutie vo veci samej v zmysle dikcie ustanovenia § 420 CSP, keďže toto rozhodnutie sa vo viacerých smeroch odlišuje od ostatných meritórnych rozhodnutí ako formou rozhodnutia, tak aj tým, že nezakladá prekážku veci rozhodnutej.

23. Vychádzajúc z právnej úpravy obsiahnutej v základnom procesnom predpise možno uzavrieť, že rozhodnutiami odvolacieho súdu, vydanými formou uznesenia, ktorými sa konanie končí, sú nepochybne:

- uznesenie o odmietnutí odvolania (§ 386 CSP),
- uznesenie o zastavení odvolacieho konania pre späťvzatie odvolania (§ 369 ods. 3 CSP),
- uznesenie o zastavení odvolacieho konania v dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku,
- uznesenie o pripustení späťvzatia žaloby a zrušení rozhodnutia súdu prvej inštalácie a zastavení konania (§ 370 CSP),

24. V odbornej spisbe nachádzame zároveň odpoveď na spôsob, ako sa treba vysporiadať s charakterom napadnutého uznesenia o zmene rozhodnutia súdu prvej inštalácie o zamietnutí návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, pričom dovolací súd nevidí dôvod tieto ustálené závery formulované komentárovou tvorbou nerešpektovať.

Možno konštatovať, že rozhodnutiami odvolacieho súdu, ktorými sa konanie končí, sú aj uznesenia, ktorými dovolací súd potvrdil alebo zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým sa konanie končí. Pôjde teda o rozhodnutia odvolacieho súdu o odvolaní proti tým uzneseniam podľa § 357, ktorými sa konanie končí, t. j. o zastavení konania, o odmietnutí podania, o odmietnutí žaloby na obnovu konania, o zamietnutí návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že tieto rozhodnutia (podľa § 357 CSP) možno preskúmať z dôvodu zmätočnosti, avšak z dôvodu zásadnej právnej významnosti sú z preskúmania dovolacím súdom vylúčené podľa § 421 ods. 2 CSP (viac pozri komentár Števíček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, 1356 s).

25. Podstatnú časť argumentácie, ktorou žalovaný odôvodnil zásah do svojho práva na spravodlivý súdny proces, venoval tomu, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je nedostatočné, a teda arbitrárne. Porušenie práva na spravodlivý proces videl aj v tom, že dovolací súd sa nezaoberal argumentáciou žalovaného a rozhodujúcimi skutočnosťami sporovej strany obsiahnutými v jeho vyjadrení k odvolaniu žalobcu a nedal mu odpoveď na jeho argumenty, pričom prevzal len tvrdenia žalobcu, ktoré vyhodnotil za správne a pravdivé. V prejednávanej spore dovolateľ namietal nesprávne vyhodnotený ospravedlniteľný dôvod, ako aj zmätočnosť hodnotiacej úvahy odvolacieho súdu vo vzťahu len k jednému subjektu, a to právnenému zástupcovi žalobcu, opomínajúc skutočnosti súvisiace s dôvodmi na strane samotného žalobcu.

26. Ako opodstatnené vyhodnotil dovolací súd žalovaným namietané skutočnosti a to, že konanie pred dovolacím súdom je poznačené vadou zmätočnosti uvedenou v ust. § 420 písm. f/ CSP. Žalovaný tak dôvodne uplatnil dovolací dôvod podľa § 431 CSP, ktorý vymedzil spôsobom predpokladaným znením ustanovenia § 431 ods. 2 CSP. Vada zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP je v konaní naplnená aj vtedy, keď určité skutočnosti v konaní strana namietala, avšak pri hodnotení skutkových zistení tieto súd náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nevyhodnotil bez toho, že by dostatočným spôsobom odôvodnil ich bez/významnosť.

27. Podľa § 278 CSP, na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a/ na návrh žalovaného rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobu zamietne, ak a) sa žalobca nedostavil na pojednávanie vo veci,

hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalobca poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a b) žalobca neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

28. Podľa § 281 ods. 1 CSP, ak žalobca z ospravedlniteľného dôvodu zmeškal pojednávanie vo veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, súd na návrh žalobcu tento rozsudok uznesením zruší a nariadi nové pojednávanie.

29. Z ustanovenia § 281 ods. 1 CSP vyplýva, že súd na návrh žalobcu zruší rozsudok pre zmeškanie, ak žalobca zmeškal pojednávanie z ospravedlniteľného dôvodu. Nie je pritom rozhodujúce, či svoju neúčast' vopred ospravedlnil, stačí ak preukáže ospravedlniteľný dôvod v zákonom stanovenej lehote. Existenciu ospravedlniteľného dôvodu je povinný preukázať listinnými dôkazmi, pričom vážnosť okolností, ktorými žalobca ospravedľňuje svoju neprítomnosť na pojednávaní, posudzuje súd.

30. Vychádzajúc z účelu a povahy tohto procesného inštitútu možno vyvodit', že ospravedlniteľným dôvodom v zmysle § 281 ods. 1 CSP sú len také okolnosti, ktoré na strane žalobcu resp. jeho právneho zástupcu, nastali neočakávane, boli príčinou, že sa nemohol na pojednávanie dostaviť, prípadne svoju neúčast' vopred riadne ospravedlniť, a ktoré za danej situácie možno považovať za dôvod ospravedľujúci zmeškanie konania. Za ospravedlniteľný dôvod nie je možné považovať okolnosť, ktorá žalobcovi bola známa a síce mu objektívne znemožňovala účasť na pojednávaní, avšak žiadne objektívne okolnosti nebránili tomu, aby svoju neúčast' na pojednávaní včas ospravedlnil.

31. Rozsudok pre zmeškanie predstavuje osobitný druh súdneho rozhodnutia, ktorý predstavuje následok procesnej pasivity procesných strán v sporovom konaní. Žalobca je subjekt obzvlášť dotovaný tzv. procesnou diligenciou, teda zodpovednosťou za priebeh sporu. Z povahy veci bude možné rozsudok pre zmeškanie žalobcu vydať iba na nariadenom pojednávaní a iba na návrh žalovaného. V prípadoch, keď bol kontumačný rozsudok vydaný na pojednávaní (§ 278 CSP), na ktorom sa nezúčastnil žalobca, môže následne žalobca za zákonom stanovených podmienok požiadať súd o zrušenie kontumačného rozsudku. Prvotným predpokladom na zrušenie kontumačného rozsudku je, že žalobca zmeškal pojednávanie, na ktorom došlo k vyhláseniu kontumačného rozsudku, z ospravedlniteľného dôvodu. Tento ospravedlniteľný dôvod je žalobca povinný preukázať, pretože bude predmetom posudzovania súdu. Vážnosť okolností, ktorými žalobca ospravedľňuje svoju neprítomnosť na pojednávaní musí posúdiť súd. Sú to okolnosti takej intenzity a závažnosti, ktoré znemožňujú žalobcovi účasť na pojednávaní z objektívnych dôvodov (choroba, úraz, úmrtie v rodine). Vážnosť okolností je však vždy na posúdení a voľnej úvahe súdu. V kontradiktórnom konaní je procesná zodpovednosť za vedenie sporu na sporových stranách. Ak teda žalobca nerešpektuje súdom uložené povinnosti (v tomto prípade ide o povinnosť zúčastniť sa na nariadenom pojednávaní), zodpovedá tomu i forma rozhodnutia (rozsudok pre zmeškanie žalobcu). Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 1001 až 1008).

32. Podľa článku 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

33. Dovolací súd považuje za nevyhnutné poukázať aj na znenie čl. 10 ods. 1 Základných princípov Civilného sporového poriadku, z ktorého vyplýva povinnosť strán sporu postupovať v súlade so zákonom, a preto pokiaľ strana (jej zástupca) vie pred pojednávaním o dôležitom dôvode, ktorý jej bráni v účasti na pojednávaní, je povinnosťou strany (resp. právneho zástupcu) ihneď, ako sa o tomto dôvode dozvedela, oznámiť túto okolnosť súdu v podobe podania žiadosti o odročenie pojednávania, a je neprípustné, pokiaľ strana (jej zástupca) túto

povinnosť nesplní, aby tento dôvod uplatnila ako dôvod pre zrušenie rozsudku pre zmeškanie podľa § 281 ods. 1 CSP.

34. Vzhľadom na to, že pojem „ospravedliteľný dôvod“ nie je právnou normou definovaný, je iba na úvahe súdu, ktoré okolnosti v intenciách konkrétneho prípadu posúdi ako okolnosti hodné ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní (nález sp. zn. II. ÚS 369/2018-56).

35. V spornom prípade sa právny zástupca žalobcu ani sám žalobca na pojednávanie nedostavili, svoju neúčasť neospravedlnili a ich správanie bolo možno vyhodnotiť ako pasívne, čím došlo k tzv. strate sporu. Dikcia ustanovenia § 278 CSP nedáva súdu možnosť rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie, výslovne uvádza, že na návrh žalovaného za splnenia zákonných predpokladov žalobu zamietne. Pokiaľ teda na pojednávaní konanom dňa 6.11.2019 navrhol žalovaný súdu rozhodnúť kontumačne, bolo povinnosťou súdu vydať kontumačný rozsudok, ak súčasne zistil splnenie podmienok pre jeho vydanie.

36. Žalobca mal zákonnú možnosť preukázať existenciu ospravedliteľného dôvodu a zvrátiť tak rozhodnutie vydané v jeho neprospech. Keďže podľa súdu prvej inštancie žalobca svoje tvrdenia nepreukázal, jeho návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zamietol, pričom následne po žalobcom podanom odvolaní sa odvolací súd nestotožnil s názorom súdu prvej inštancie a žalobcom tvrdené dôvody vyhodnotil ako dostatočne ospravedliteľný dôvod, na základe čoho rozhodnutie o zamietnutí návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zmenil a rozsudok pre zmeškanie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

37. Je iba na úvahe súdu, ktoré okolnosti v intenciách toho - ktorého prípadu posúdi ako okolnosti hodné ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní, pričom konštatovanie odvolacieho súdu ohľadom toho, že žalobcom tvrdené okolnosti zmeškania pojednávania sú ospravedliteľné, sú v napadnutom rozhodnutí vyjadrené veľmi stručne a čiastočne zmätočne, keď v bode 14 uvádza ako osvedčené skutočnosti tvoriace prekážku možnosti zúčastniť sa pojednávania tie, ktoré nastali ako na strane právneho zástupcu žalobcu (pohreb blízkej osoby) tak samotného žalobcu (porucha auta), pričom v bode 15

ako ospravedliteľný dôvod hodnotí výlučne skutočnosti na strane právneho zástupcu žalobcu. Nijako sa nevysporiadal s tým, že z vôle samotného žalobcu tento po dohode so svojím právnym zástupcom upustil od povinnosti jeho účasti na nariadenom pojednávaní, a teda dôvod ospravedliteľnosti mal skúmať výlučne na strane žalobcu samotného (v súvislosti s dôvodmi na strane právneho zástupcu, o ktorých vedel vopred, platí, že profesionálna opatrnosť a povinnosť advokáta je daná aj jeho povinnosťou nájsť a ustanoviť si substitučného zástupcu a teda nemôže byť za žiadnych okolností pohreb blízkej osoby ospravedliteľným dôvodom). Jediným relevantným dôvodom, ktorý

mal byť v tejto súvislosti skúmaný tak bola nemožnosť samotného žalobcu dostaviť sa a jeho nemožnosť ospravedlniť sa z pojednávania z dôvodu, že došlo k poruche vozidla. S touto skutočnosťou a najmä s faktom, že žalobcovi objektívne nič nebránilo včas informovať súd o nemožnosti zúčastniť sa nariadeného pojednávania, resp. požiadať súd o odročenie pojednávania, sa tento nijako nevysporiadal.

38. Dovolací súd tiež uvádza, že za irelevantné je potrebné považovať tvrdenie právneho zástupcu žalobcu ospravedľujúce jeho, ako aj klientovu, neúčasť na pojednávaní, týkajúcu sa neznalosti právnej situácie žalobcom (povinnosť ospravedlniť svoju neúčasť súdu pri poruche vozidla). Advokát má konať s náležitou znalosťou veci spojenou s odbornosťou, pričom si musí byť vedomý základných povinností vyplývajúcich z jednotlivých ustanovení CSP (viď čl. 11 ods. 3 Základných princípov CSP), a zároveň je advokát povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ku ktorej patrí aj obozretnosť, schopnosť zabezpečiť si substitučné zastúpenie a splnenie povinnosti poučiť klienta o dôsledkoch prípadnej neúčasti na pojednávaní (§ 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii

a o zmene a doplnení živnostenského zákona).

39. Právny zástupca žalobcu mal poučiť klienta, že v prípade neospravedlnenia neúčasti na pojednávaní môže byť súdom vydaný rozsudok pre zmeškanie, či už žalovaného alebo žalobcu ako v tomto prípade. Právny zástupca žalobcu mal súdu bezodkladne oznámiť dôvod neúčasti na pojednávaní, prípadne sa informovať o tom, či bolo vo veci rozhodnuté, alebo bolo pojednávanie odročené a ak áno, tak z akého dôvodu a na aký deň.

Právny zástupca žalobcu sa o takúto informáciu v danej veci nezaujímal, neinformoval sa a o priebeh konania sa začal zaujímať až po tom, ako mu bol doručený rozsudok pre zmeškanie, kedy podal návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, a kedy zároveň doručil fotokópiu potvrdenia účasti na pohrebe, resp. o poruche vozidla klienta.

Dovolací súd hodnotí správanie právneho zástupcu žalobcu, ako aj samotného žalobcu, ako pasivitu, ktorou došlo k strate sporu.

40. Dovolací súd v okolnostiach danej veci hodnotil aj priebeh sporu samotného (v kontexte úvahy o aplikácii princípu spravodlivej ochrany práv strán sporu), ktorý odvolací súd vzal tiež do úvahy konštatujúc, že žalobca sa riadne na konaní zúčastňoval. Pritom z obsahu spisu je zjavné, že z celkového počtu 5 nariadených pojednávaní sa žalobca ospravedlňoval z viacerých, a to hneď z prvého a potom tretieho pojednávania, pričom zakaždým súd pred pojednávaním, aj následne mailom, v daný deň informoval o prekážke, nedoložiac však dôkaz o jej existencii, avšak súd prvej inštancie mu v daných prípadoch vyšiel v ústrety a termín pojednávania odročil. Na poslednom pojednávaní dňa 6.11.2019 sa právny zástupca žalobcu ani žalobca neospravedlnili, preto na návrh žalovaného rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalobcu. Následné zamietnutie návrhu na zrušenie kontumačného rozsudku súdom prvej inštancie sa tak javí byť v súlade aj s princípom vyššej spravodlivosti.

41. Dovolací súd konštatuje, že nemožno vylúčiť, že na strane žalobcu môže dôjsť pred pojednávaním k neočakávanej udalosti objektívneho charakteru, alebo k okolnosti spôsobenej samotným žalobcom, resp. inak zavinenej, v dôsledku ktorej zmešká nariadené pojednávanie, resp. ktoré mu zabráni, aby včas ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní. Účelom zákonnej úpravy je zabezpečiť žalobcovi súdnu ochranu aj v prípade, ak sa z ospravedlniteľného dôvodu neustanoví na pojednávanie, na ktorom súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie. V tomto konaní súd posudzuje len to, či okolnosti uvádzané a preukázané žalobcom (zistené súdom), možno považovať za ospravedlniteľný dôvod neprítomnosti žalobcu na pojednávaní. Príčina zmeškania pojednávania žalobcom musí mať s ohľadom na povahu, nepredvídateľnosť, závažnosť, rozsah alebo z iných dôvodov aspekt ospravedlniteľnosti (toho, čo je možné v danej veci ospravedlniť).

42. Dovolací súd zároveň poukazuje na rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov R 53/2020 (sp. zn. 5Obdo/26/2019), podľa ktorého „Dôležitosť ospravedlniteľného dôvodu, ktorým sa žiada o zrušenie rozsudku pre zmeškanie podľa ustanovenia § 277 ods. 2 C. s. p. nemožno posudzovať bez prihliadnutia na všetky okolnosti prípadu a tiež správanie sa sporovej strany. Za ospravedlniteľný dôvod nie je možné považovať okolnosť, ktorá bola žalovanému, resp. jeho právnomu zástupcovi známa pred pojednávaním, a ktorá mu síce objektívne znemožňovala účasť na nariadenom pojednávaní, avšak žiadne objektívne okolnosti nebránili tomu, aby svoju neúčast' na pojednávaní včas ospravedlnil.“ (v danej veci toto platí analogicky pre stranu žalobcu, pozn. dovolacieho súdu).

43. Dôležitosť ospravedlniteľného dôvodu, pre ktorý sa žiada o zrušenie rozsudku pre zmeškanie, nemožno posudzovať bez prihliadnutia na všetky okolnosti prípadu, a tiež správanie sa sporovej strany. Aj keď žalobca uvádzal dôvod inak spôsobilý viesť k záveru že išlo o „ospravedlniteľný dôvod“, nie je súd vždy povinný takýto dôvod akceptovať, a to hlavne bez zohľadnenia širších aspektov konania vo vzájomných súvislostiach, tak ako to vyhodnotil súd prvej inštancie.

44. Skutočnosť, že v čase pojednávania sa právny zástupca žalobcu zúčastnil na pohrebe svojej blízkej

príbuznej, a táto okolnosť mu zabraňovala zúčastniť sa na pojednávaní v daný deň, nepredstavuje v danom prípade okolnosť, ktorú v zmysle § 281 ods. 1 CSP možno považovať za ospravedlňiteľný dôvod neprítomnosti právneho zástupcu na pojednávaní, na ktorom súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie. Právnemu zástupcovi nebránili žiadne objektívne okolnosti včas svoju neúčast' na pojednávaní ospravedlniť (tak ako to urobil pri pojednávaní konanom dňa 11.1.2017 a 4.10.2017), pričom podstatnou v tejto súvislosti je okolnosť, že svojho klienta upovedomil deň vopred, že sa pojednávania nezúčastní a požiadal ho, aby ho sám pred súdom ospravedlnil. Je zjavné, že teda na pojednávanie nemienil prísť a toto mohol a mal súdu včas oznámiť sám. Jedinou okolnosťou rozhodujúcou pri posudzovaní ospravedlňiteľnosti dôvodov pre účely ust. § 281 ods. 1 CSP, sú dôvody na strane samotného žalobcu, a to porucha vozidla. Pokus o informovanie súdu a ospravedlnenie svojej neúčasti vykonal právny zástupca podľa jeho tvrdenia až v deň pojednávania 6.11.2021, pričom sa mu vraj nepodarilo dovolať na súd, iný spôsob však nevyužil (mail, fax a pod.). Žalobca samotný sa však tiež nariadeného pojednávania nezúčastnil, z dôvodu poruchy auta, pričom svojho zástupcu o tom informoval až 8.11.2019. Právny zástupca žalobcu mal klienta poučiť/informovať, že v prípade jeho nemožnosti zúčastniť sa na pojednávaní, túto treba bezodkladne oznámiť súdu, pričom právny zástupca tak urobil až v návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie (v prejednávanej veci medzi prijatím vozidla do opravy a začatím pojednávania je časová medzera skoro dve hodiny, teda dostatočný časový priestor na informovanie súdu o prekážke dostaviť sa na pojednávanie).

45. Dovolací súd tak dospel k záveru, že odvolací súd zaťažil konanie vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ CSP, čím v dôsledku svojho nesprávneho procesného postupu znemožnil žalovanému v realizácii jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. V dôsledku uvedeného je podané dovolanie procesne prípustné a zároveň aj dôvodné. Vzhľadom na to najvyšší súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 CSP).

46. Podľa ustanovenia § 453 ods. 3 CSP o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd.

47. Rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.